

Conferința internațională
Centenarul cinematografilei militare românești

București, 27-28 octombrie 2016

Rezumate

Dr. BURÇAK EVREN

Un pionier al cinematografiei turce de origine română: Sigmund Weinberg

Sigmund Weinberg, un vizionar cu mari realizări în timpul Imperiului Otoman, este încă puțin cunoscut; în special informațiile privind viața sa petrecută în afara Turciei sunt aproape inexistente. Conform mai multor acte comerciale găsite la Istanbul, el este un evreu polonez născut în 1860 în România sau Galiția care a venit în Turcia la o vârstă fragedă. Sigmund Weinberg nu este doar un pionier al cinematografiei recunoscut în Turcia în ultima vreme, ci și cel care a introdus automobilul și fonograful în societatea turcă.

Weinberg este un artist și un producător de filme. Mai mult decât atât, el este un om de afaceri remarcabil. Succesul său în afaceri îl conduce să devină un pionier în diverse domenii și îl face să-și pună în practică ideile sale vizionare care păreau imposibil de realizat în vremea sa.

Weinberg, deschizător de drumuri care a introdus arta cinematografiei în Turcia, a deschis mai multe săli de cinema și a făcut primele filme documentare și artistice. El a fost, de asemenea, directorul primei instituții paramilitare din Imperiul Otoman – *Merkez Ordu Sinema Dairesi* (MOSD, Oficiul Central Cinematografic al Armatei Turce) – și fotograf personal al sultanului Reshad.

După părerea noastră el nu este doar primul cineast din Turcia, dar și din Balcani. Descoperirile noastre recente sunt în măsură să întărească această ipoteză, având în vedere faptul că mai multe filme atribuite fraților Manakia au fost realizate de fapt de Weinberg. În ciuda tuturor surselor relevante, care îl indică pe Weinberg, până în prezent acestea nu ne conduc spre informații relevante asupra sa.

Burçak Evren (n. 1947) este istoric, jurnalist și critic de cinema. În prezent este redactor-șef al revistei de cinema *Sinematürk*, publicată la Istanbul. El a fost profesor de cinema la Facultatea de Arte a Universității Marmara din Istanbul. A publicat 15 cărți dedicate mai ales începuturilor cinematografului în Turcia, cum ar fi *Castele ale visurilor. Vechile cinematografe din Istanbul* (1988), *Sigmund Weinberg. Omul care a adus cinematograful în Turcia* (1990), *Dicționar de regiori turci* (1996) și *Primele filme turcești* (2007).

Dr. ADRIAN LEONTE

Aspecte ale enunțării în filmul didactic/de instrucție (cu referire la *Baricada*)

În filmele didactice/de instrucție realizate de Studioul Cinematografic al Armatei în a doua jumătate a secolului trecut, aspectul vorbirii – fie a naratorului/comentatorului, prezent sau nu în imagine, fie a personajelor – este determinat de înzestrarea naratorului/comentatorului cu deplina stăpânire a domeniului asupra căruia se pronunță, de rolul exponențial atribuit personajelor și de supoziția că destinatarul mesajului sincretic deține și capacitatea, și voința de a urma modelul prezentat. Dată fiind structura piramidală a organismului militar, ies în

relief termenii de adresare, iar din cauză că se țintește transmiterea fără rest a informației sunt actualizate mărcile de continuitate formală și logică între replici și activate toate resursele de localizare spațio-temporală, de la cele verbale la cele paraverbale și mimo-gestuale. Scopul didactic al filmelor cheamă după sine interferența dintre dimensiunea verbală a mesajului și dimensiunea lui iconică, altfel spus vecinătatea dintre imaginea-referent și verbalizarea ei, recurgându-se în mod sistematic la procedee specifice filmului de apropiere sau detaliere, pentru a nu lăsa niciun element potențial semnificativ în afara recepției dorite de emițător.

Adrian Leonte (n. 24.06.1954) este redactor la Studioul Cinematografic al Armatei. A realizat 103 filme de scurtmetraj, 25 dintre ele fiind distins cu premii și mențiuni la festivaluri internaționale de gen. Doctor în filologie al Universității „Al.I. Cuza” din Iași. Membru al UCIN. A publicat articole de cinema în *Observatorul militar* și *Viața militară*.

Dr. CĂLIN HENTEA

Propaganda politică în cinematografia militară românească, 1916-2004

Filmul militar, adică filmul de lung sau scurt metraj, îndeobște de montaj, produs de către o structură a forțelor armate, destinat vizionării nu doar de către militari, reprezintă o categorie a celei de-a șaptea arte întotdeauna permeabilă și deschisă propagandei politice dictate de autoritățile aflate la putere în statul respectiv. Ierarhia și disciplina militară, obediența inoculată adânc în mentalul militarilor pe timpul anilor de formare și educație, trăsături susținute permanent prin regulamente și ordine specifice, sunt câteva dintre elementele care facilitează impregnarea filmului militar cu acele mesaje politice dorite sau ordonate de șefi. Această aserțiune este valabilă pentru toate cinematografiile militare, indiferent de naționalitate. De altfel, mass-media militară, corespunzător epocii respective, reflectă societatea și regimul politic din care acesta face parte. Cu deosebire, filmul militar românesc s-a distins prin valențele sale predominant propagandistice pe timpul celor două războaie mondiale și de-a lungul întregii perioade comuniste, 1948-1989. Prin propagandă vom înțelege acele acțiuni premeditate cu scop politic ale unei persoane juridice sau fizice pentru influențarea în beneficiul său a comportamentelor și atitudinilor unei audiențe-țintă desemnate, prin utilizarea minciunii, omisiunii, deformării, coerciției, cenzurii și altor procedee similare.

Călin Hentea (n. 1958) este jurnalist și istoric. Între 1998 și 2008 a fost ofițer activ în MApN și a lucrat la emisiunile despre armată și în cadrul Studioului Cinematografic al Armatei. A scris 16 cărți leagte mai ales de istoria militară și propaganda comunistă.

Dr. DINU-IOAN NICULA

Proiecții cinematografice la Iași în timpul refugiului (1916-1918)

Vicisitudinile prezenței României pe frontul Primului Război Mondial au impus, în toamna anului 1916, mutarea întregului eșafodaj administrativ la Iași, care devine *de facto* Capitala țării. Sub conducerea lui Mihail Sadoveanu (care, fiind detașat la Marele Cartier General, delegă atribuțiunile către Alexandru Mavrodi), Teatrul Național din Iași devine prima scenă a României, atât din punct de vedere cultural, cât și politic, din moment ce acolo se desfășoară lucrările Parlamentului.

Localul teatrului capătă interes și pentru activitatea cinematografică, în data de 27 aprilie 1917 Marele Cartier General înaintând către Direcțiunea Teatrului o adresă pentru închirierea sălii în vederea realizării unei „opere de binefacere”, cu proiectarea unor filme de război, inclusiv românești, desemnându-l ca persoană de contact pe „locotenentul Oliva, șeful Serviciului fotografic și cinematografic al armatei”. La proiecția de la începutul lunii mai 1917 vor asista chiar suveranii, Regele Ferdinand și Regina Maria. Acest pas determină interesul unor persoane particulare, precum distribuitorul Celestino Costa sau regizorul Grigore Brezeanu, de a promova propriile proiecții în sânul Teatrului. Cel dintâi pare a avea prim-planul, dar câștig de cauză va avea cel de-al doilea, sub egida Societății „Invalizii de Război”, până în 24 august 1917, când Marele Cartier General anunță că toate cinematografele vor funcționa doar cu autorizația sa, interzicând Teatrului Național orice fel de „intermedieri”. Sub aceste auspicii se va reprezenta în premieră, la 26 septembrie 1917, producția SFCAR *În jurul ultimelor bătălii de pe frontul român*, în prezența familiei regale.

În paralel însă, din 29 iunie 1917, în localul fostului cinema Modern din Piața Unirii, Societatea „Invalizii de Război” începuse să-și desfășoare activitatea de proiecții, care va fi consemnată cu regularitate de presa locală (*România, Mișcarea* ș.a.), inclusiv de-a lungul anului 1918, când se reiau și prezentările de filme de la Teatrul Național, după cum consemnează tot mai activul *Neamul Românesc* al lui Nicolae Iorga. Chiar dacă relatările sunt sumare, putem realiza anvergura interesului publicului ieșean pentru cinematograf și, implicit, pentru producțiile SFCAR care au fost și ele incluse în programele respective. De numele hiperactivului Grigore Brezeanu se leagă prezentarea la Iași, în 1918, a unora dintre filmele care fuseseră proiectate doar în zona ocupată, întregind astfel complexul portret al prodigiosului pionier al cinematografiei naționale, prea devreme trecut în neființă.

Prezentând, grație unor documente mai puțin cunoscute sau chiar inedite, o latură *sui-generis* de prezență a cinematografului în agitata viață a României din timpul războiului care a dus la Marea Unire, această comunicare se constituie într-un tribut adus, cu reverență, înaintașilor.

Dinu-Ioan Nicula (n. 07.01.1968) – critic și istoric de film, doctor în cinematografie al U.N.A.T.C. București. Activitate îndelungată în cadrul Arhivei Naționale de Filme (catalogare, documentare, cinematecă, editarea în colaborare a volumului *Producția cinematografică din România, 1930-1948*). Prezențe publicistice peste hotare (în reviste și volume din Belgia, Italia și Marea Britanie) și în România (îndeosebi la radio), precum și participări la sesiuni științifice. În 1997 a publicat *Călătorie în lumea animației românești*, singura sinteză a realizărilor autohtone în domeniul genului.

ELENA ZÎRNĂ

Documente inedite privind înființarea școlii de operatori de cinema din cadrul Serviciului Foto-Cinematografic al Armatei (1927-1928)

La apariția cinematografului, în anul 1896, acesta era privit ca o curiozitate ce atrăgea publicul, iar mai târziu a fost privit ca un mijloc modern de propagandă. În primele decenii ale secolului al XX-lea cinematograful a fost preluat în armată ca mijloc de educație morală, patriotică și de instrucție militară. După încheierea ostilităților din 1918, s-a simțit și mai mult nevoia de cunoaștere, de informare și de pregătire a militarilor. După ce aproape toate marile unități au fost dotate cu aparate de cinematografiat, s-a constatat că nu existau militari pregătiți pentru a folosi aceste aparate. Așa se face că, în 1928 a fost necesară înființarea unei școli de operatori de cinema, școală ce presupunea organizarea unor cursuri în această specialitate. Programul analitic al acestei școli, cheltuielile inerente pentru achiziționarea materialelor necesare, cât și pentru plata salariilor profesorilor dorim să le prezentăm în articolul de față.

Elena Zîrnă (n. 1984) este expert arhivist la Centrul de Studii și Păstrare a Arhivelor Militare Istorice, Pitești din 1998. Deține un master în istorie la Universitatea din Pitești. A publicat articole științifice și capitole în diverse volume colective despre caritate, relațiile militare româno-franceze și propaganda prin cinema.

Prof. univ. dr. MANUELA CERNAT

Destine și eroi uitați

Cu rare excepții, cinematografia română de după 1944 nu și-a onorat datoria morală față de eroii Războiului pentru Întregirea Neamului. Iar destinul cineaștilor formați în acei ani de flacără și sânge a fost și rămâne necunoscut marelui public.

Manuela Cernat (n. 23.04.1945), critic și istoric de film. Este profesor universitar la UNATC „I.L. Caragiale” și cercetător la Institutul de Istoria Artei „G. Oprescu”. A condus Institutul în perioada 1983-1990. A publicat în numeroase periodice începând din anii '70. Premiul ACIN în 1980 și UCIN în 2014. Autoare a volumelor: *Filmul și armele* (1976), *A Concise History of Romanian Cinema* (1983), *Jean Negulescu. Un român la Hollywood* (2000). Studii în volumele *Contribuții la istoria cinematografului în România* (1971) și *Cinematograful românesc contemporan* (1976).

Dr. PETĂR KĂRDJILOV

Jurnale de actualități bulgare din Primul Război Mondial despre fronturile din Balcani (1915-1918)

Regatul Bulgariei a intrat în Primul Război Mondial la 1 octombrie 1915 de partea Triplei Alianțe: Germania, Austro-Ungaria și Italia. Până la sfârșitul anului forțele bulgare au invadat regiunea Moravia, Serbia de Est și Macedonia până la Vardar. În 1916 a fost cucerită Dobrogea, aparținând la acea vreme României. În aceste locuri au fost filmate multe jurnale de actualități, dintre care primul, *Cucerirea orașului Kumanovo*, a fost prezentat la Sofia în octombrie 1915. La începutul anului 1916 cinematograful „Teatrul Modern” din Sofia a oferit spectatorilor săi *Jurnalul militar bulgar* (nr. 1 și 2) – prima încercare de a introduce un program regulat de jurnale de actualități în Bulgaria. Această primă încercare a fost urmată de *Întâlnirea dintre M.S. Regele și M.S. Kaiserul în orașul Niș, Războiul sârbo-bulgar* (partea 1 și partea a 2-a), *Sosirea primilor prizonieri români la Sofia și Turtucaia, Misiunea din Macedonia...* În 1917 au fost realizate și prezentate alte subiecte de jurnale de actualități: *Atacul batalionului de asalt în prezența prințului moștenitor, Luptele în apropiere de Bitolia și Armata bulgară pe frontul de sud*, iar în 1918 *Misiunea suedeză pe front împreună cu Armata 1 și Atacul asupra liniilor inamice*.

Petăr Kărdjilov (n. 1950) este scriitor de science-fiction (Premiul Graviton pentru cel mai bun scriitor de SF din Bulgaria în 1992) și istoric de cinema specializat în cinematograful bulgar timpuriu. A lucrat la Arhiva Națională de Filme a Bulgariei și la Arhiva Televizunii Naționale Bulgare. Din 2002 este cercetător la Institutul de Istoria Artei din Sofia. Este autor a opt cărți de cinema, între care *Filmul de ficțiune bulgar. Filmografie adnotată* (1987) și *Sosirea filmului* (2005). Autor a numeroase articole de cinema publicate în țară și în străinătate.

BUJOR T. RÎPEANU

Serviciul Cinematografic al Armatei în Primul Război Mondial. Aventurile cercetării, aventura cercetătorului. Foaie de parcurs după o jumătate de secol de cercetare științifică

Constituit imediat după intrarea României în Primul Război Mondial, Serviciul Foto-cinematografic al Armatei Române (devenit Serviciul Cinematografic al Armatei Române) s-a situat pe linia modernizării practicilor de creare a documentelor istorice de către structurile militare specifice, înființate de către toate statele beligerante în prima conflagrație mondială încă de la izbucnirea acesteia. Menirea Serviciului de a crea un jurnal de front filmat, de a prezenta documentele cinematografice de actualitate (jurnale cu subiect militar și filme documentare de montaj), de a îngloba în cadrele sale personalul cinematografic în condițiile mobilizării generale și a deveni placă turnată în relația cu serviciile cinematografice similare de peste hotare și cu reporterii străini în misiuni pe fronturile din România a fost îndeplinită strălucit în anii Primului Război Mondial de cinematografiști, care au devenit

piloni ai cinematografiei naționale și în perioada interbelică: Gheorghe Ionescu, Nicolae Barbelian, Tudor Posmantir, Constantin Ivanovici ș.a. SFCAR a fost prima instituție publică finanțată integral de la bugetul de stat cu o rețea proprie de difuzare de filme, cu o filmotecă proprie de o anumită amploare, cu un program muzeal de expunere pe termen lung și cu o activitate continuă de atragere și pregătire de noi cadre pentru cinematografia națională.

Capitol important în istoria filmului documentar din România, activitatea SFCAR în Primul Război Mondial a fost o bună bucată de timp, în perioada interbelică, abordată doar din unghiul punerii în circulație a câtorva informații contradictorii, provenite din surse memorialistice, preluate de presa corporativă a vremii. Treptat, subiectul a intrat în zona uitării sau, mai grav, în zona ocultării în perioada anilor '50, în care efortul de ștergere a trecutului sau de redefinire a acestuia a funcționat plener, concomitent și cu distrugerea (uneori deliberată) a patrimoniului cinematografic creat de SFCAR, păstrat mult timp la Muzeul Militar din București.

Primele eforturi de reînviere a trecutului cinematografic național din perioada 1956-1969 au adus în atenția studioșilor noului domeniu de cercetare activitatea SFCAR din anii săi de început și au generat rezultate notabile, scoțând la lumină documente inedite și producând o amplă memorialistică, precum și prima filmografie științifică a fenomenului. Deși desfășurată cu mari întreruperi și păstrând până în prezent multe pete albe ce lasă loc investigațiilor viitoare, cercetarea se profilează de interes și de atracție profesională. Ceea ce am început în secolul trecut merită continuat astăzi. E și o datorie morală față de memoria celor ce au demarat cercetarea în acest domeniu, Dumitru Fernoagă, Ion I. Cantacuzino și Aurel Lupășteanu.

Bujor T. Rîpeanu este critic și istoric de cinema, cercetător științific, producător de film. Născut la 12 ianuarie 1938. Studii: Institutul de Artă Teatrală și Cinematografică, secția Teatologie (1958).

Documentarist, redactor, șef sector documentare-catalogare, director general la Arhiva Națională de Filme, cercetător la Institutul de Istoria Artei.

Activitate de critică și istoria teatrului în România, începând din 1956. Publicistică de specialitate în revistele culturale și de profil. Emisiuni TV dedicate cinematografului (începând din 1963). Studii de istoria cinematografului publicate în *Studii și Cercetări de Istoria Artei*, *Revue Roumaine d'Histoire de l'Art* etc.

Volume și contribuții în lucrări colective consacrate cinematografului internațional: *Dicționar cinematografic* (1974), *International Directory of Cinematographers Set and Costume Designers in Film* (5 vol., 1983-1989); *Secolul cinematografului* (1989), *Cinema... un secol și ceva* (2002), *Les européens dans le cinéma américain : Emigration et exil* (2004), *Lumea filmului* (2005), *Journeys of Desire* (2006), *Dictionnaire mondial du cinéma* (2011).

Volume consacrate cinematografului românesc: *Producția cinematografică din România* (4 vol., 1970-74, 2008); *Filmul în România* (2 vol., 2004-2005), *1234 cineaști români* (1997), *Cinematografiștii. 2345* (2013).

Col. VALENTIN VASILE

Traian Popescu-Tracipone, cineast militar și memorialist

Lucrarea își propune să prezinte sintetic evoluția și realizările cinematografilei militare românești prin ochii unuia dintre personajele sale de marcă în deceniul cinci al secolului trecut – Traian Popescu-Tracipone (n. 15 decembrie 1913, Craiova – m. 14 septembrie 1990, București), om de film polivalent, cineast militar, operator, scenarist, regizor, reporter de front și publicist.

Evocarea activității lui Popescu-Tracipone în cadrul Biroului cinema și, ulterior, la conducerea Biroului operatori din Secția Propagandă a Marelui Stat Major ca cineast militar ne permite să accentuăm câteva secvențe reprezentative pentru starea și evoluția cinematografilei militare românești în perioada celui de-Al Doilea Război Mondial.

Cultura sa cinematografică, experiența în utilizarea tehnicilor de cinema, funcțiile de execuție și de conducere pe care le-a ocupat în domeniul cinematografilei militare dau valoare mărturiilor din interior ale lui Popescu-Tracipone, confirmate și de alte surse, despre destinul sinuos al filmului militar și al eroilor săi, cineasții militari, pe timpul războiului și după acesta, în anii de sovietizare a instituțiilor României.

Popescu-Tracipone ne ajută să înțelegem că valoarea documentară și istorică a filmelor militare se exprimă astăzi în termeni proprii patrimoniului național și crește odată cu trecerea anilor, depășind cu mult intențiile și semnificațiile care le-au fost atribuite în epoca în care au fost realizate.

Valentin Vasile a absolvit Școala de Ofițeri Activi „Nicolae Bălcescu” (1989) și Facultatea de Jurnalism și Științele Comunicării a Universității București (1994). A urmat un stagiu de practică în domeniul relațiilor publice în Germania, la Academia pentru informare și comunicare a Bundeswehrului. A finalizat un program de master în relații internaționale la Școala Națională pentru Studii Politice și Administrative (2002). A participat la câteva operații NATO în Balcani și în Afganistan. În perioada 2005-2009 și-a desfășurat activitatea la Istanbul, ca ofițer de stat major la Comandamentul Corpului NATO de Reacție Rapidă sub comanda Turciei. Având o experiență de peste 20 de ani în domeniul comunicării, publică cu regularitate în publicațiile militare și în prezent îndeplinește funcția de locțiitor al șefului Direcției informare și relații publice din MAPN.

Dr. ADRIAN-SILVAN IONESCU

Peliculele Serviciului Foto-cinematografic al Armatei și filmele de divertisment la Cinematograful Invalizilor din Război de la Iași (1917-1918)

La fel ca în București, unde sălile de cinematograful au fost închise în primele luni de război, și la Iași a fost urmată aceeași reglementare a administrației locale. Chiar și după retragerea acolo a guvernului, a familiei regale și a unui important segment al populației Capitalei, în decembrie 1916, în urma ocupării sudului țării de trupele Puterilor Centrale, situația nu s-a

remediat. Abia în primăvara anului următor, Alexandru Mavrodi, directorul general al teatrelor și Mihail Sadoveanu, directorul Teatrului Național din Iași, au decis ca, în zilele când pe scenă nu erau programate spectacole, să fie date filme, răspunzând astfel unei acute necesități de distrare a populației timorate de privațiuni, de molime și de supraaglomerare.

A fost organizat Cinematograful Invalizilor din Război care era coordonat de Grigore Brezeanu și ale cărui încasări erau destinate ajutorării răniților. Acolo au fost valorificate peliculele operatorilor militari din Serviciul Foto-cinematografic al Armatei, ce erau date fie ca spectacol de sine stătător, fie în completarea unor filme de ultimă oră aduse din Franța sau Italia, țări aliate. Între acte, actori de renume ai scenei lirice sau dramatice românești susțineau programe de divertisment, mult gustate de spectatori.

Astfel, producția operatorilor militari a fost cunoscută de marele public înainte de a fi tezurizată la Muzeul Militar și a deveni material de arhivă.

Adrian-Silvan Ionescu (n. 1952) conduce Institutul de Istoria Artei „G. Oprescu” al Academiei Române din anul 2011. Director al periodicelor *Revue Roumaine d'Histoire de l'Art* și *Studii și Cercetări de Istoria Artei*. Profesor asociat la Universitatea Națională de Arte București, unde predă istoria fotografiei și istoria cinematografiei. A făcut cercetări asupra pionierilor fotografiei românești și universale, artelor plastice și civilizației urbane în secolul al 19-lea. A publicat 15 cărți de autor și a editat alte cinci volume. Cele mai recente titluri sunt *Regina Maria și America* (2009), *Silvan. Portretistul* (2011) și *Războiul cel Mare. Fotografia pe frontul românesc, 1916-1919* (2014). A fost distins cu Ordinul Meritul Cultural în grad de cavaler (2004), cu Ordinul Sf. Lazăr de Ierusalim în grad de comandor cu stea (2013), cu Medalia Regele Mihai I pentru Loialitate (2010) și cu Ordinul Coroana României în grad de cavaler (2015). Este Doctor Honoris Causa al Academiei de Muzică, Teatru și Arte Plastice din Chișinău (Republica Moldova).

Col. (r) VIOREL DOMENICO

Cineaști militari în arhivele CNSAS

Cineaștii militari, angajați în S.C.A., nu au dosare în Arhivele Securității! Ei erau supravegheați de Direcția de Contrainformații Militare, iar dosarele lor au rămas secretizate și nu au ajuns în Arhiva C.N.S.A.S. Ceea ce găsim în Arhiva C.N.S.A.S. sunt dosarele de urmărire informativă ale ofițerilor M.Ap.N. din perioada de dinaintea angajării militare sau din perioada de după trecerea lor în rezervă.

Viorel Domenico (n. 20.03.1947) este istoric de film și publicist. Doctor în cinema, colonel în rezervă. Timp de 35 de ani a activat în presa militară. Autor al volumelor *Funcții ale filmului* (1988), *Scutul de celuloid* (1991), *Influența psihologică prin imagini cine-TV* (1994), *Istoria secretă a filmului românesc. 1944-1950* (1996, Premiul UCIN), *Claymoor* (2003), *Jean Georgescu. Altfel...* (2016).

Dr. SAVAŞ ARSLAN

Ce unește cinematograful. Despre Sigmund Weinberg

O singură familie, cinci continente, o singură persoană: un producător de seriale de la Hollywood; un regizor de filme documentare în Israel; un membru fondator al Cinematecii Turce; un scenograf în Canada. O familie întinsă pe toate continentele. Când am început să scot la iveală povestea lui Sigmund Weinberg (un antreprenor din Istanbul, fotograf, cineast, proprietar de sală de cinema și reprezentant al firmelor Lumière, Pathé și probabil Gaumont, precum și al firmei His Master's Voice, știam câte ceva, că s-ar fi născut undeva pe pământurile acum defunctului Imperiu Austro-Ungar, având cetățenie română și apoi s-a stabilit la Istanbul pentru a deschide primul magazin la vârsta de 18 ani. Totuși, aceasta a fost doar o parte din poveste. Informațiile cu privire la el erau obscure, pline de erori și în cel mai bun caz insuficiente.

Pentru început, nimeni nu știa când și unde a murit și din ce familie provenea. Cu toate acestea, acum am constatat că una dintre fiicele sale a fost căsătorită în România, iar familia vizita adesea diverse locuri din România. Dacă până acum datele existente indicau pe frații Manakia și pe Fuad Uzkinay ca pionieri ai cinematografului în fostul Imperiu Otoman, a reieșit până la urmă că Sigmund Weinberg a fost cineastul oficial al împăraților turci. Acest lucru a făcut ca el să înceapă activitatea MOSD (Biroul cinematografic al Statului Major al Armatei) din cadrul Imperiului Otoman, care a produs diferite filme în perioada marcată de Primul Război Mondial. Această comunicare va investiga rolul său în istoria timpurie a cinematografului, ca o figură transnațională și de legătură în Balcani, și va cuprinde câteva exemple timpurii ale realizărilor sale și ale rolului său în armata otomană.

Savaş Arslan este decan al Facultății de cinema și televiziune a Universității Bahçeşehir din Istanbul. A obținut doctoratul în istoria artei și critică la Ohio State University în 2005. Pe lângă articole publicate în diverse periodice turcești și străine, el este autorul a trei cărți de cinema: *Melodrama* (2005), *Media, Culture and Identity in Europe* (2009) și *Cinema in Turkey: A New Critical History* (2011).

Dr. MARIAN ȚUȚUI

Filme cu subiect militar înainte de înființarea Studioului Foto-Cinematografic al Armatei

În trecut a existat o fascinație mult mai mare decât astăzi față de ceremoniile și uniformele militare și de aceea ele au captat atenția primilor noștri cinești. Chiar realizatorul primelor imagini în mișcare de la noi, Paul Menu, a filmat, pe lângă *Parada de 10 Mai* în care apar o mulțime de uniforme, subiecte cu caracter militar: *Bastimentele flotiliei de pe Dunăre* și *Exercițiile marinarilor flotiliei de pe Dunăre*. De asemenea, Milton și Ienache Manakia, Ion

Voinescu, Nicolae Barbelian, Tudor Posmantir și Gheorghe Ionescu au realizat câteva filme cu subiect militar între 1911 și 1915.

Marian Țuțui (n. 25.04.1961) este cercetător la Institutul de Istoria Artei „G. Oprescu” din 2014 și conferențiar la Universitatea Hyperion din 2012. Între 1996 și 2013 a fost redactor-șef (curator) al Arhivei Naționale de Filme. Este autorul mai multor cărți de cinema: *O scurtă istorie a filmului românesc* (2004), *Orient Express. Filmul românesc și filmul balcanic* (2008, Premiul Asociației criticilor de cinema din România) și *Frații Manakia și imaginea Balcanilor* (2009). Coordonator al volumelor: *Evadarea din Balcani* (2013), *Comedia balcanică* (2014), *Eroi și anti-eroi balcanici* (2015) și *Drumuri și răspântii în Balcani* (2016). Contribuții la 14 cărți de cinema publicate în Marea Britanie, SUA, Italia, Macedonia și România. Membru al UCIN, FIPRESCI și al juriului unor festivaluri internaționale de film.